

BABIČKA A JEJÍ DCERA

Byla jsem u toho, když se její srdce zastavilo a doktoři se kolem ní sbíhali jako maratónští běžci. Byla jsem u toho, když ji z jejího nadstandardního pokoje převezli na áro, kde se ji snažili oživit několik desítek minut, které se nekonečně vlekly jako dny před Štědrým večerem, kdy děti netrpělivě vyhlížejí zlaté prasátko a sním samozřejmě příchod Ježíška. Byly tam i její dcery, manžel, sestřička se silným ruským přízvukem a zrzavými vlasy, která přinesla pytlíčky s dárcovskou krví a já.

Viděla jsem, jak její tělo nadskakuje pod náparem elektrošoků a cítila jsem zápach výkalů, které se dostaly ven po uvolnění tělního svalstva. Viděla jsem, jak ji doktoři rozřízli krk a snažili se do ní přetlakem dostat tekutiny, aby mělo srdce co čerpat. Mrtvé tělo nic nebolí, nemuseli ji řeznou ránu uspávat. Skalpel zajel hluboko pod její kůži a ona se ani nepohnula. Brzy poté v ráně zmizeli kanely s proudem krve. Slyšela jsem, jak stroje hlásí náskok srdce a ihned poté dlouze pípají, to jak se srdce opět zastavilo. Naskočilo a opět se zastavilo čtyřikrát. Zmizelo v ní půl druhého litru nové krve, jejíž železitý zápach cítím doteď na jazyku. Poté doktoři vše vzdali, byla mrtvá a my byly u toho. Celá její rodina a ještě spousta dalších osob v bílých pláštích, upocených, se soucitným pohledem. I kdyby oživování bylo úspěšné, její mozek byl již moc dlouho mrtvý. Už by to nebyla ona, byl by to pouze bezvládný kus masa, které by se musel uměle udržovat při životě a denně přebalovat.

Vnímala jsem smutek a chuť slaných slz, které se bez dovolení a kontroly šinuly po horkých tvářích. Skrze sevřené hrdlo jsem nemohla nic říct. Nemohla jsem odpovědět na slova upřímné soustrasti, které stejně považují za prázdnou frázi lidí, kteří si neumí představit žal a situaci, ve které právě jste. Je snadné se vyrovnávat se smrtí a ujišťovat sám sebe, že tak to má být a že blízcí přijdou do nebe. Je to snadné do té doby, dokud nestojíte tváří tvář přízraku, který si odvádí duši těch, které milujete, a nechává tu pouze znetvořené a napučené tělo toho, který ještě před okamžikem býval někým. Kým je teď? Kdy se člověk změní v mrtvolu? Jak a za jak dlouho se vyrovnáte s pocitem, že dotyčného již nikdy nevidíte? Kdy se vám po zemřelém začne stýskat? Hned? Za měsíc? Za rok? Je vůbec možné přijmout smrt jako nedílnou součást života? Je možné nehledat viníka? Řekněte mi ale upřímně, lze zemřít den po vyndání šroubu z kyčle na masité vnitřní krvácení po prasklé cévě a přitom nehledat viníka? K dovršení všeho ani neexistuje faktura za pokoj, stravu nebo samotnou operaci. Jakoby nic nebylo, nic se nastalo. Je snadné smazat někoho z povrchu zemského a spoléhat na neschopnost těch, kteří pláčou nad smrtí. Je snadné smazat smrt.

Byla jsem svědkem něčeho fascinujícího. Její tělo zůstalo ležet na posteli, nahé, nateklé, rozřezané a přikryté bledě modrým prostěradlem. Ruce měla volně položené na prsou a na bradě se leskl potůček zaschlých slin. Vypadala, jako když spí. Oči měla zavřené a řasy natočené a vlhké jako každé ráno, když se probouzela. Byla to poslední chvíle pro rodinu, aby se s ní mohla rozloučit. Stála jsem u dveří a sledovala jejího manžela, jak ji jemně líbá na pevně semknuté rty a víská po vlasech, které snad poprvé nebyly pečlivě sčesané do drdolu. Pociťovala jsem tlak v hlavě a slyšela hučení v uších. Ruce jsem měla studené stejně jako ona. Slyšela jsem šepot ve své hlavě jak říká „pojď se mnou, přece nechceš, abych tam šla sama“. Naléhal, ale nebyl vůbec vstřícný. Vše utichlo pod zvukem tupé rány. Její dcera se skácela k zemi. Nešla do pokoje, zůstala na chodbě. Jakoby to byla stejná scéna. Doktoři se k ní seběhli a její setra jí držela nohy ve vzduchu, aby ji zbavila mdlob. Byla zelená, bledá a dívala se do prázdna. Zdálo se, že zde vůbec není s námi.

„RAZ, DVA, TŘI!“ nepomohlo to. Ta čísla jakoby ji oddalovala, jakoby určovala metry, kterými se od nás vzdalovala. „Běž pryč!“ řekla klidně a pak utichla. Najednou byla pryč také ona, odešla společně se svojí matkou. Ticho, které bylo těžké a neústupné obklopovalo všechny přítomné. Nikdo nic neříkal, nebylo co.

Co se stalo? Je to pravda? Přece by vlastní matka nechtěla, aby s ní zemřelo i její dítě. Anebo chtěla? Někde jsem četla, že při umírání člověk není sám. Že na něj na druhém břehu čeká někdo blízký, aby jej doprovodil na onen svět. Člověk se tu prý může setkat také s těmi, o kterých nikdy předtím neslyšel a přesto to jsou lidé, kteří jsou mu více než blízcí. Narazila jsem na ne jeden případ, kdy se takto setkají dvojčata, kdy jedno z nich zemřelo ještě před porodem. Pokud ale člověk nikoho takového nemá, je možné, že se dožaduje přítomnosti a společnosti někoho ještě živého, jehož má rád? Co když je opravdu tam někde něco lepšího než pozemský život? Co když... ráda bych uvěřila, ale osud pozůstalých mi nic takového nedovoluje. Můžete přečíst kolik knih chcete, na život nakonec zůstanete sami.

Nevím, jak jsme se dostali ven z nemocnice. Nevzpomínám si na dny, které přicházely. Prázdnota v srdci byla svazující. Nevím, jak jsem vyřídila parte. Vzpomínám si na slova, která se tam pyšně tyčila a bodala mě do očí: „Odešla po dlouhé těžké nemoci dne 1. prosince ve věku 66 let, společně se svou dcerou, která zemřela náhle ve věku 41 let.“ Jsem si skoro jistá, že to náhle nebylo. Samozřejmě je možné, že se člověku z nenadálého šoku a stresu zastaví srdce. Toho racionální a náhod je na mě ale trochu moc. Nevěřím na náhody stejně jako na Ježíška. Vše nám to jen tak podávají dospělí jako malým dětem, abychom se měli z čeho těšit a abychom se třeba tolik netrápili, když se stane něco zlého. Stejně jako

dárky kupují rodiče, náhody nepřicházejí samy od sebe. Vše má svůj smysl a vše se děje z nějakého důvodu. Z jakého důvodu se stane něco takového, nevím.

Na štědrý večer jsme se všichni sešli, tak jako každý rok, abychom společně oslavili Vánoce. U stolu morbidně vyhlížela dvě prázdná místa, dva prázdné talíře, dva páry příborů, dvě sklenice, dva ubrousky. V okně tiše a oddaně hořely dvě svíce. Jen cinkání příborů a písnička Aleluja od Lucky Bělé zněly v místnosti, kde nebylo co vyslovit. Každý to zřejmě tušil, jen o tom nemluvil. Svíčka, která byla zapálena za babičku, hořela rychle. Rychleji než ta druhá, maminčina. Několikrát sama zhasla a po opětovném zapálení syčela a doutnala, čtyřikrát – stejně jako v té páchnoucí budově nemocnice, kde se na umírání nahlíží pouze jako na statistiku a vše se myje Savem, to aby nebyl tak výrazný zápach sekretů, která těla vypuzují. Jakoby s námi v místnosti kromě smutku byla zloba. Když dohořela první svíce, zhasla společně s ní také ta druhá, které zbývalo ještě do konce více než třetina. Jak říkám, nevěřím na náhody. Náhody nejsou. Vše se děje z důvodu, který nám není a ani nemusí být znám.